

29.3.1985

1. LÄHTÖKOHDAT

1.1. Työryhmän asettamisen taustaa

aihe
kannatta-
ma tointa

Rannikkoradioasemien toiminnan kannattamattomuuden vuoksi posti- ja telehallitus aloitti keväällä 1984 toimenpiteet Kotkan rannikkoradioaseman radioliikenteen hoitamiseksi osittain kauko-ohjatusti Helsingistä käsin. Kauko-ohjaus koski Kotka Radion yöajan radioliikennettä. Samanaikaisesti suoritettiin toimenpiteitä, joilla pyrittiin henkilöstön vähentämiseen radioasemilla eläkkeelle siirtymisten yhteydessä.

2

Suomen Radiosähköttäjiliitto ry. vaati voimakkaasti toimista luopumista. Se katsoi, että kauko-ohjaus vaarantaa meriliikenneturvallisuutta mm. sen vuoksi, että vain paikan päällä ao. rannikkoradioasemalla työskentelevällä viestihenkilöstöllä on meripelastustoiminnassa tarvittava paikallistuntemus. Lisäksi Radiosähköttäjiliitto piti epäonnistuneena sitä, että toimenpiteet merkitsivät radiosähköttäjien työpaikkojen vähentymistä radioasemilla.

3

Liikenneministeriö asetti maaliskuussa 1984 työryhmän selvittämään rannikkoradioasemien henkilöstötarvetta ja toiminnan tarkoituksenmukaista kehittämistä. Työryhmässä, jonka puheenjohtajaksi määrättiin osastopäällikkö Kai Törnblom liikenneministeriöstä, oli sekä posti- ja telelaitoksen että Suomen Radiosähköttäjiliiton edustus. Työryhmän tuli saada työnsä valmiiksi 31.5.1984 mennessä, mitä määräaikaa liikenneministeriö sittemmin jatkoi 20.6.1984 saakka. Liikenneministeriö edellytti, että posti- ja telehallitus pidättäytyy selvityksen ajaksi enemmistä toimenpiteistä rannikkoradioasemien toiminnan tai henkilökunnan supistamiseksi.

4

Työryhmässä ei kuitenkaan syntynyt posti- ja telehallituksen ja Radiosähköttäjiliiton edustajien kesken yksimielisyyttä esityksen sisällöstä. Tämän vuoksi työryhmän puheenjohtaja ilmoitti 20.6.1984 liikenneministeriölle katsovansa työryhmän työn rauenneeksi, koska edellytyksiä sen jatkamiselle ei enää ollut.

Liikenneministeriö asetti kuitenkin työryhmän uudelleen jatkamaan rauennutta selvitystyötä 30.9.1984 päättäväksi määräajaksi. Samalla liikenneministeriö esitti posti- ja telehallitukselle kantanaan, että ~~katkan ja ^{Helsingin} Rannikkoradioasemien~~ palvelut tuli palauttaa työryhmän selvitystyön ajaksi sellaisiksi kuin ne olivat ennen keväällä 1984 aloitettuihin keskittämistoimenpiteisiin ryhtymistä.

6 Työryhmän jatkoi selvitystyötään, mutta ei nytkään päässyt yksimielisyyteen esityksensä sisällöstä. Liikenneministeriö totesi sen johdosta 27.9.1984 kirjeessään posti- ja telehallitukselle, että rannikkoradioasemien häisiötön toiminta on tärkeätä Suomen merenkulun ja pienveneilyn turvallisuuden sekä ulkomaankaupan sujumisen kannalta. Liikenneministeriö siirsi asiain käsittelyn posti- ja telehallitukselle, jonka tuli tehdä selvitys rannikkoradioasemien toiminnan kehittämiseksi yhteistyössä ao. työntekijäjärjestöjen kanssa. Samalla liikenneministeriö esitti kantanaan, ettei rannikkoradioasemien toimintaa tai henkilökuntaa tulisi supistaa ennen sanotun selvitystyön valmistumista.

7 Posti- ja telehallitus käynnisti marraskuussa yhteistoimintaneuvottelut, joissa käsiteltiin rannikkoradioasemien toiminnan kehittämistä. Neuvotteluissa posti- ja telehallitus esitteli virkamiestyönä laaditut selvitykset, joiden pohjalta yhteistoimintamenettelyn oli tarkoitus edetä. Neuvottelutilaisuudessa 22.11.1984 työntekijöiden edustajat esittivät kantansa. Posti- ja telehallitus ilmoitti tarkoitukseensa olevan, että neuvotteluja jatkettaisiin suoraan asemien kanssa.

8 Suomen Radiosähköttäjäliitto ry. uhkasi joulukuussa 1984 työtaistelutoimenpiteillä katsoen, että posti- ja telehallitus liikenneministeriön kannasta huolimatta ollut luopunut rannikkoradioasemien toiminnan supistamissuunnitelmista. Liikenneministeriö asetti ~~sen vuoksi~~ uuden työryhmän, jonka tuli selvittää rannikkoradioasemien henkilöstötarve ja toiminnan tarkoituksenmukainen kehittäminen.

Valtakunnan sov. ptk.

1.2 Työryhmän toimeksiannosta

Rannikkoradioasematyöryhmän tuli toimeksiantonsa mukaisesti selvittää rannikkoradioasemien henkilöstötarve ja niiden toiminnan tarkoituksenmukainen kehittäminen. ~~Vaikka toimeksianto on varsin laaja, selvitystyötä on rajoitettu työryhmän kokoonpanon kapea-alaisuuden vuoksi. Tästä syystä~~ Työryhmä ei ole katsonut voivansa tarkastella perusteellisesti rannikkoradioasemien toiminnan kehittämistä siinä välillä, tulisiko rannikkoradioasemien hallinto siirtää kokonaan pois liikenneministeriön hallinnonalalta, vaikka tätäkin koskeva kysymys on tullut työryhmän työskentelyn aikana esille. Siitä huolimatta työryhmä on katsonut toimeksiantoonsa kuuluvaksi alustavan selvityksen mahdollisuuksista posti- ja telelaitoksen ja rajavartiolaitoksen resurssien yhdistämisestä meripelastuspalvelun viestiyhteyksien osalta.

Työryhmän toimeksianto ei rajoita selvitystyötä koskemaan vain tiettyjä rannikkoradioasemia. Sen vuoksi työryhmän selvitys koskee niitä kaikkia. Koska posti- ja telehallituksen rationalisointisuunnitelmat ja ensisijainen kehittämistarve kohdistuvat Helsingin, Hangon ja Kotkan rannikkoradioasemiin, myös työryhmän selvitystyö painottuu näitä asemia koskeviin kysymyksiin.

2. NYKYINEN TILANNE

2.1. Posti- ja telelaitoksen radiotoimen organisaatio

Posti- ja telelaitoksesta annetun asetuksen (368/81) 96:n mukaan posti- ja telehallituksen radio-osasto käsittelee mm. radioliikennettä ja radiotoimipaikkoja koskevat asiat. Posti- ja telelaitoksen työjärjestyksessä on määrätty yksityiskohtaisemmin asioiden käsittelyjärjestyksestä ja henkilöstön asemasta.

2.2 Rannikkoradioasemat

Radioalan toimipaikkoina ovat radioasemat, joita on kaikkiaan viisi. Ne sijaitsevat Vaasassa, Maarianhaminassa, Hangossa, Helsingissä ja Kotkassa. Rannikkoradioasemat toimivat nykyisin pelkästään meriradioliikennettä välittävinä toimipaikkoina. Meriradioliikenteen välitystä hoidetaan myös Helsingin ja Savonlinnan puhelinalvelukeskuksissa. Radioasemien sijainnit ja niiden käytettävissä olevat kauko-ohjatut laiteasemat on kuvattu liitteinä (A ja B) olevissa kartoissa.

Rannikkoradioasemilla on kullakin posti- ja telelaitoksen omistama kiinteistö, jolla olevassa rakennuksessa sijaitsee päivystys- ja liikenteenvälityspaikka. Samassa rakennuksessa on myös laitteita, joista pääosa kuitenkin on sijoitettu kauko-ohjattuina noin 30 paikkaan pitkin rannikkoa.

Kauko-ohjattujen laitteiden jako eri päivystyspaikkojen kesken on tapahtunut lähinnä pitäen silmällä yhtenäistä palvelualueutta merellä, mutta myös ottaen huomioon työmäärän tasauksen.

2.3. Rannikkoradioasemien tehtävät

2.3.1. Asema muihin viestiverkkoihin nähden

Rannikkoradioasemat ovat merenkulkua palvelevan radioverkon kiinteä osa. Ne toimivat liikkuviin asemiin nähden monien palveluiden tuottajina, mutta ennen kaikkea ne ovat liittymäkohta yleiseen kiinteään televerkkoon. Rannikkoradioaseman välityksellä alusten on mahdollista saada yleisen televerkon palveluita. Aluksen ja rannikkoradioaseman laitteisto määrää, mitä palveluita on käytettävissä.

Kukin liikennettä välittävä radioasema on yhteydessä yleiseen televerkkoon. Jokaisella on telex ja puhelinliittymiä sekä erityiset välityslinjat puheluliikenteen hoitamista varten. Välityslinjat ovat pääsääntöisesti automaattisia eli rannikkoradioaseman päivystäjä voi suoraan valita yleisen verkon tilaajan numeron ja yhdistää radiopuhelun.

2.3.2. Kaupallinen liikenne

Vanhin rannikkoradioasemien palvelu on morsesähkötöksellä tapahtuva radiosanomien välitys. Se on mahdollista Helsingin, Maarianhaminan ja Vaasan asemilla, joiden yhteinen palvelualue kattaa 500 kHz taajuusalueella Itämeren keski- ja pohjoisosat ja lahdet. Helsingin lyhytaaltoasema välittää liikennettä kaikille valtamerille. Tämä palvelu on mahdollista vajaan kahdelle sadalle suomalaiselle alukselle.

Radiopuheluiden välittäminen on mahdollista 2 MHz taajuusalueella, jolloin palvelualue on Itämeren pohjoisosa ja lahdet. Kaikki viisi rannikkoradioasemaa välittävät tätä liikennettä. Tämän palvelun piirissä on vajaa 300 suomalaista alusta. Lyhytaaltoradiopuheluita vä-

littävän Helsinki Radion palvelualue ulottuu kaikille valtamerille. VHF-radiopuheluita välittävät rannikkoradioasemien lisäksi Helsingin ja Savonlinnan puhelinpalvelukeskukset. VHF-verkko kattaa koko Suomen rannikon ja Saimaan vesistöalueen, edellämainitun noin 50 kilometrin etäisyydelle. VHF-palvelua käyttää yli 5000 suomalaista alusta.

Helsingin radioasema välittää radioteleksiliikennettä lähinnä lyhytaalloilla, mutta lähivesille myös VHF-radiopuhelinyhteyksiin tukeutuen. Palvelun piirissä on 60 - 70 suomalaista alusta, joista osa on myös yhteispohjoismaisen MARITEX-verkon tilaajia.

4 Kaikkia edellä mainittuja palveluita tarjotaan myös muiden maiden aluksille. Liikenteen määrästä runsas kymmenen prosenttia tapahtuu ulkomaalaisten alusten kanssa.

5 Kaupallisen meriradioliikenteen määrästä ja kertyneistä tuloista on tietoja liitteessä (C). Keväällä 1985 voimaantulevat tariffit ilmenevät liitteestä (D).

6 Suomalaisten rannikkoradioasemien maksullisen liikenteen kehitystä vuosina 1967-1984 on kuvattu liitteessä (E), jossa on esitetty liikennelukuja palvelumuotojen mukaan eriteltynä. Laivatelexliikennettä lukuun ottamatta kaikkien palvelumuotojen liikennemäärä oli vuonna 1984 alempi kuin vuonna 1981. Jyrkimmin on vähentynyt VHF-puheluiden liikennemäärä. Liitteessä (F) on esitetty liikennemäärätietoja eri rannikkoradioasemilla. Myös niistä käy ilmi, että liikenteen määrä on ollut useiden vuosien ajan laskussa. Tämänkaltaisen käsivälitteisen liikenteen väheneminen jatkunee. Automaattisten palveluiden kehitys tulee määräämään vähenemisen nopeuden.

Meriradioliikenteen kustannukset ovat vuosittain kasvaneet enemmän, yleisen hinta- ja palkkatason nousua nopeammin. Liitteessä (G) on posti- ja telelaitoksen meriradiotoiminnan tuloslaskelma vuosilta 1983 ja 1984. Laskelmasta ilmenee, että toiminnan alijäämä on vaihdellut vuosittain 13,66 ja 14,99 milj. markan välillä. Tästä alijäämästä valtion tulo- ja menoarvion määrärahasta kattaa "korvaus merenkulun viestintäpalvelusten tuottamisesta" (31.55.21) voitu kattaa vajaa kymmenen prosenttia.

2.3.3. Meripelastuspalvelu

Meripelastuspalvelusta annetun asetuksen (661/82) 16:n 4 kohdan nojalla posti- ja telelaitoksen tulee huolehtia muiden viranomaisten

pöytäalle

viestiyhteyksien täydentämisestä ja hoitaa kansainvälisten hätätaajuuksien päivystystä ja viestiliikennettä. Posti- ja telelaitoksella on siis meripelastuspalvelussa vain avustava tehtävä.

Luovutus +

Meripelastuspalvelun vastuuviranomaisena toimii sisäasiainministeriön alainen rajavartiolaitos, jonka meripelastuskeskukset alaorganisaatioineen hoitavat etsintä- ja pelastustoimien johtamisen ja huomattavalta osin itse toiminnan. Yhteistyössä rajavartiolaitoksen kanssa rannikkoradioasemien keskeisin tehtävä on yhteydenpito kauppa-aluksiin, jotka osallistuvat etsintään ja pelastustoimiin.

Varsinaisia kauppa-aluksia koskevia merihätätapauksia sattuu Suomen merialueilla varsin harvoin, keskimäärin alle kymmenen vuodessa. Pienaluksien etsintöjä ja vastaavia tehtäviä on huomattavasti enemmän. Niistä pääosa kuormittaa rannikkoradioasemia varsin vähän.

Global.

Merenkulun vaarojen ehkäisyä ja sujuvuutta palvelee rannikkoradioasemien välittämä sää- ja jäätiedotus- sekä merenkulkuvaroituliikenne. Nämä palvelut ovat maksuttomia käyttäjille. Niiden tarjoaminen ei ole posti- ja telelaitoksen velvollisuus, vaan ne ovat kehittyneet vuosikymmenen kuluessa pääosin vailla systemaattista päätöksentekoa. Syynä kehitykseen on ollut mm. se, että merenkulkua, meripelastusta ja tietoliikennettä hoitavat keskusvirastot kuuluvat eri ministeriöiden hallinnonaloihin.

2.3.4. Kaupallisen ja turvallisuusliikenteen yhteistuotanto

Nykyinen meriradiojärjestelmä rakentuu yhteiskäyttöisyyden varaan. Turvallisuusliikennettä varten on kansainvälisin sopimuksin määritellyt hätätaajuudet, jotka ovat käytettävissä myös kaupallisen liikenteen kutsuihin, vaikka pyrkimys onkin hoitaa mahdollisimman suuri osa kutsuista muilla taajuuksilla. Aluksen radiovirkailijalla ja pääosalla rannikkoradioasemien päivystäjistä on tehtäviä sekä turvallisuusjärjestelmässä että kaupallisen liikenteen hoitamisessa.

2.4. Rannikkoradioasemien henkilöstö

Viidellä rannikkoradioasemalla työskentelevä henkilöstö ilmenee seuraavista taulukoista:

<u>Virkanimi ja sijoituspalkkaluokka</u>	<u>Virkojen ja toimien lukumäärä</u>		
	<u>Perus-</u>	<u>Ylimää-</u>	<u>Yhteensä</u>
	<u>pakkaiset</u>	<u>räiset</u>	

Kaikilla radioasemilla yhteensä

Radioaseman päällikkö ..A19	4	-	4
LiikennetarkastajaA17	-	1	1
ViestijohtajaA16	-	9	9
RadiosähkötäjäA15	15	-	15
RadiosähkötäjäA14	16	10	26
	35	20	55

Henkilöstö jakautuu eri asemille:

Helsingin radioasema (Keimola)

LiikennetarkastajaA17	-	1	1
ViestijohtajaA16	-	5	5
RadiosähkötäjäA15	9	-	9
RadiosähkötäjäA14	8	3	11
	17	9	26

Hangon radioasema

Radioaseman päällikkö ..A19	1	-	1
ViestijohtajaA16	-	1	1
RadiosähkötäjäA15	2	-	2
RadiosähkötäjäA14	2	-	2
	5	1	6

Kotkan radioasema

Radioaseman päällikkö ..A19	1	-	1
ViestijohtajaA16	-	1	1
RadiosähkötäjäA15	1	-	1
RadiosähkötäjäA14	2	1	3
	4	2	6

Virkanimi ja sijoituspalkkaluokka	Virkojen ja toimien lukumäärä		
	Perus- pakkaiset	Ylimää- räiset	Yhteensä
Maarianhaminan radioasema			
Radioaseman päällikkö ...A19	1	-	1
ViestijohtajaA16	-	1	1
RadiosähköttäjäA15	2	-	2
RadiosähköttäjäA14	-	5	5
	3	6	9

Vaasan radioasema

Radioaseman päällikkö ..A19	1	-	1
ViestijohtajaA16	-	1	1
RadiosähköttäjäA15	1	-	1
RadiosähköttäjäA14	4	1	5
	6	2	8

15
20
3
 Asemilla on lisäksi kolme toimistotyöntekijää, jotka ovat mukana liikenteen välitykseen liittyvissä tehtävissä. Helsingin puhelinpalvelukeskuksessa käytetään n. 12 henkilötyövuotta ja Savonlinnan puhelinpalvelukeskuksessa n. 3 htv meriradiovälitykseen. Radioasemien laitteiden kunnossapito ja rakentaminen vaatii keskimäärin parikymmentä henkilötyövuotta vuosittain. Meriradiotoimintaan liittyy maksullisen liikenteen laskutus ja tilitys, joka tehdään posti- ja telehallituksen talousosastolla. Se vaatii nykyisin noin kolmen henkilön työpanoksen. Yleiskustannuksista meriradiotoimintakin joutuu kattamaan osuutensa. Ne syntyvät hallinnosta, lähinnä henkilöstöhallinnosta. Radiotoimessa yleiskustannuslisä on 40 % palkkoihin.

3. ESITYSTEN PERUSTEENA OLEVAT SELVITYKSET JA TIEDOT

3.1. Lausunnot

Työryhmä on kuullut rajavartiolaitoksen esikuntaa, Suomenlahden merivartiostoa, rajavartiolaitoksen sekä Helsingin, Kotkan ja Hangon rannikkoradioasemien henkilöstöä sekä kalastajien ja veneilijöiden ja heidän yhdistystensä edustajia. Luettelo henkilöistä, joita työryhmä on kuullut, on liitteenä (H).

Rajavartiolaitoksen esikuntaa on kuultu kysymyksestä, voitaisiinko posti- ja telelaitoksen ja rajavartiolaitoksen viestiyhteyksiä meripelstustoiminnassa yhdistää. X Rajavartiolaitoksen näkemyksen mukaan sen omat viestiyhteydet riittävät hyvin sen vastualueeseen kuuluvien tehtävien hoitamiseen. Resurssien yhdistämisellä ei saavutettaisi sen vuoksi mitään oleellista etua. Myös viestihenkilöstönsä määrän katsoo rajavartiolaitos riittäväksi meripelastuspalveluun. Se kui-

tenkin korostaa rannikkoradioasemien avustavan tehtävän merkitystä ja pitää tärkeänä meripelastuspalvelusta annetun asetuksen mukaisen yhteistyön jatkumista yhtä hyvänä kuin nykyisinkin.

Myös Suomenlahden merivartiosto pitää rannikkoradioasemien apua meripelastuspalvelussa tärkeänä. Rannikkoradioasemien merkitys on erityisen suuri yhteydenpidossa ulkomaisiin kauppa-aluksiin. Suomenlahden merivartiostossa pidetään tärkeänä yhteistyön säilyttämistä nykyisellään. Sen ei kuitenkaan katsota riippuvan siitä, mihin rannikkoradioasemien viestihenkilöstö on sijoitettu, minkä vuoksi rannikkoradioasemia voidaan Suomenlahden merivartioston mukaan hoitaa kauko-ohjastustikin, ellei se merkitse palvelutason heikentymistä. Vaikka viestihenkilöstön paikallistuntemuksesta saattaa olla jotakin hyötyä, sen merkitys on käytännössä epäselvä.

Työryhmässä kuullun rajavartiolaitoksen henkilöstön piirissä on esitetty myös näkemyksiä, joiden mukaan rannikkoradioasemien toiminnan hoitaminen kauko-ohjauksen avulla saattaa heikentää meriliikenteen turvallisuutta.

Rannikkoradioasemien palveluksia käyttävät pienveneilijät, joita työryhmä on kuullut, ovat katsoneet, että rannikkoradioasemien palvelutason ei nykyisestään saisi supistua. Tässä yhteydessä on painotettu sitä, että veneilijöiden ja alusten radiolaitteiden määrä on jatkuvasti lisääntynyt. Veneilijöidenkin piirissä on esitetty näkemyksiä, joiden mukaan hätätilanteissa tarvitaan varsinaisten turvallisuuskanavien lisäksi yleisen liikenteen kanaviakin erilaista yhteydenpitoa varten. Sen vuoksi jotkut veneilijöistä ovat pitäneet huonona ratkaisuna turvallisuusliikenteen ja kaupallisen liikenteen hoitamista eri paikoista. Veneilijät ovat myös esittäneet voimakkaita epäilyksiä keskitetyn radioliikenteen palvelutason pysymisestä nykyistä vastaavana. Erityisesti on epäilty sitä, että posti- ja telehallituksen suunnitelmat rationalisointitoimenpiteet ruuhkauttavat meriradioliikenteen.

Veneilijöiden piirissä on lisäksi aiheuttanut huolestuneisuutta se, että keskitetysti hoidetussa radioliikenteessä viestihenkilöstöltä puuttuu riittävä paikallistuntemus. On katsottu, että tästä seuraavan palvelutason heikkeneminen ja jopa suoranainen meriliikenneturvallisuuden vaarantuminen. Työryhmän kuulemista veneilijäistä eräät ovat lisäksi kiinnittäneet huomiota siihen, että posti- ja telelaitos voisi

rannikkoradioasemien kannattavuuden parantamiseksi kehittää uusia palveluita merenkulkijoille, minkä lisäksi puheluiden hintojakin voitaisiin jossakin määrin nostaa nykyisestä liikennemäärän siitä olennaisesti vähenemättä.

3.2 Rannikkoradioasemien toiminnan keskityskokeilu

✓ Posti- ja telehallitus järjesti helmi-maaliskuussa 1985 kokeilun, jonka aikana Kotkan ja Hangon rannikkoradioasemien päivystys hoidettiin keskitetysti Helsingistä. Keskityskokeilu koski Kotkan osalta yöajan ja Hangon osalta lisäksi viikonlopun ajan päivystystä. Turvallisuuspäivystys hoidettiin Helsingin rannikkoradioasemalta ja kaupallisen meriradioliikenteen välitys Helsingin puhelinpalvelukeskuksesta. Kokeiltu tilanne vastasi siis niitä suunnitelmia, joita posti- ja telehallitus oli ennen rannikkoradioasematyöryhmän asettamista tehnyt radioasemien toiminnan rationalisoimiseksi. Mahdollisten keskitykseen liittyvien riskien välttämiseksi kokeilu toteutettiin niin, että henkilöstöä ei vähennetty, vaan radioasemien päivystäjät tarkkailivat liikenteen sujumista.

2 Posti- ja telehallituksen selvitysten mukaan liikenne on öisin varsin hiljainen. Vuonna 1979 tehdyn kuukauden mittaisen laskennan mukaan oli liikennetapahtumien keskimäärä eri vuorokauden aikoina seuraava:

	Hanko	Kotka	Helsinki
	(ilman lyhytaaltoliikennettä)		
klo 00-06	3,0 kpl	4,6 kpl	3,4 kpl
klo 00-08	7,5 kpl	9,0 kpl	6,4 kpl
klo 22-08	18,1 kpl	16,1 kpl	16,1 kpl
koko vrk	83,1 kpl	70,7 kpl	294,5 kpl

3 Keskityskokeilun kohteena olleena yöaikana välitettävä liikennemäärä on siis varsin vähäinen lukumäärä liikennettä, joka lisäksi on suhteessa koko liikenteeseen Hangossa ja Kotkassa suuruusluokkaa 20%. Keskityksen kohteena ollut liikennemäärä verrattuna keskityspaikkojen liikenteeseen on myös varsin pieni eikä aiheuttanut tarvetta henkilöjärjestelyihin.

4 Kokeilun tulokset eivät antaneet aihetta muuttaa perusnäkemystä mahdollisuuksista keskittämiseen. Negatiiviset ilmiöt, joita kokeilun aikana ilmeni olivat tilapäisiä ja niiden aiheet voitiin poistaa.

Tottuminen ja lisäkoulutus sekä eräät tulossa olevat tekniset järjestelyt parantavat edelleen tilannetta. Palvelut on voitu antaa keskittynäkin, vaikka osaksi vähän hitaammin, mutta kuitenkin riittävän nopeasti. Osa ilmenneestä muutoskriittisyydestä johtui halusta säilyttää turvallisuuspalvelun lisäksi ennallaan myös muiden palvelujen taso, joka on kysynnän vähentyessä kohonnut tarpeettoman korkeaksi sen aiheuttamiin kustannuksiin verrattuna. Tilanteen outous aiheutti eräitä kömpelyyksiä välitystoiminnassa, kun aluksille ei ennätetty tiedottaa asiasta etukäteen. Tottumattomuutta ja hitautta sopeutua muuttuneeseen tilanteeseen ilmeni sekä Helsinki Radiossa että Helsingin puhelinalvelukeskuksessa. Kokeilun kestäessä tapahtui selvää oppimista, liikenne sujui kokeilun lopulla moitteettomasti. Kokeilu osoitti turhaksi ennakkoasenteet keskittämistä vastaan ja antoi hyödyllistä tietoa edelleen parantaa siihen liittyviä teknisiä ja liikenteellisiä ratkaisuja.

3.3. Lausunto valtioneilintarkastajille 2.4.1984

Pelastuspalvelun valtakunnallisen neuvottelukunnan meripelastusjaosto antoi 2.4.1984 valtioneilintarkastajille lausunnon Radiosähköttäjäliiton kirjelmän johdost. Kirjelmässä, joka koski posti- ja telehallituksen rationalisointisuunnitelmien vaikutusta meriliikenneturvallisuuteen, todettiin mm., että yhteydenpitomahdollisuudet meripelastuskeskukseen paranevat, sillä Helsinki-Radiolla on suora puhelinyhteys Helsingin meripelastuskeskukseen mikä yhteys Kotka Radiolta puuttuu. (...) Edelläesitetyn perusteella pelastuspalvelun valtakunnallisen neuvottelukunnan meripelastusjaosto katsoo, että Kotkan rannikkoradioaseman päivystyksen siirtäminen yöajaksi kauko-ohjauksella Helsingin rannikkoradioasemalle ei vaikuta heikentävästi meripelastuspalvelun viestijärjestelmän tehokkuuteen ja luotettavuuteen."

3.4 Posti- ja telehallituksen suunnitelmat

Toiminta- ja taloussuunnitelmassaan posti- ja telehallitus on selvittänyt meriradiotoiminnan talouden näkymiä suunnittelukaudella. Tuuloslaskelmassa on otettu huomioon CEPT:n (Euroopan posti- ja telehallintojen yhteistyöelin) suosittlemien meriradiotaksan korotusten vaikutus. Suosituksen mukainen taso merkitsee VHF-puheluissa 60 %:n sekä MF- ja HF-puheluissa n. 140 %:n korotusta vuoden 1985 alun tasosta. Keväällä 1985 toteutettiin jo n. 20 %:n korotus. Laskelma on edelleen tehty jaksottamalla koko korotustarve viiden vuoden ajalle, olettamalla liikenteen säilyvän nykyisellä tasollaan ja henkilöstön

vähenevän luonnollisen poistuman mukaan. Laskelma osoittaa, että taloudellinen tulos näillä toimenpiteillä osoittaa vasta muuttunutta kehityssuuntaa. Alijäämän arvioidaan vielä olevan 1988 9,3 milj.mrk.

Posti- ja telehallituksen suunnitelmien toteutuessa vähenisi ns. luonnollisen poistuman mukaan liikennehenkilökunnasta välittömästi viisi ja vuosikymmenen loppuun mennessä yhteensä kaksitoista henkeä. Tämä on noin neljäsosa liikennehenkilökunnasta ja vajaa viidennes meriradiotoiminnan kokonaishenkilöstöstä. Suunnitteilla oleva ATK-järjestelmä tekee mahdolliseksi henkilöpanoksen vähentämisen taloushallinnossa. Tulevaisuuden hätä- ja turvallisuusjärjestelmän rakentamisen ja käyttöönoton tapahduttua lienee mahdollista teknisen henkilöstön väheneminen joko luonnollista tietä tai siirtyen toisiin tehtäviin.

Kahdentoista liikenteenvälitykseen osallistuvan henkilön vähennyksestä arvioidaan syntyvän kustannussäästöjä vuodessa:

Vähentyneet palkkakustannukset	12 x 100 000	1200 000 mk
Sosiaalikustannukset	34 %	408 000 mk
Sijaistkustannukset	15 %	180 000 mk
		<u>1788 000 mk/v</u>

Säästöjen edellyttämät tekniset järjestelyt aiheuttavat noin 100 000 mk suuruusluokkaa olevat kertamenot ja vain vähäisessä määrin jatkuvia kuluja.

4. TYÖRYHMÄN ESITYKSET

4.1. Rannikkoradioasemien kehittäminen

Työryhmä katsoo, että posti- ja telehallituksen suunnittelemat (liite I) radioasemien toiminnan ja työnjaon kehittämistoimet ovat oikean suuntaisia. Niiden toteuttaminen parantaa ajan myötä meriradiotoiminnan taloudellista tulosta. Työryhmä on tutkiessaan posti- ja telelaitoksen laatimaa Suomenlahden yöajan ja viikonlopun liikenteen keskittämissuunnitelmaa havainnut, että sähköttäjien hoitamat erityispalvelut, joita varsinkin ulkomaiset laivat saattavat tarvita, voidaan hoitaa suoraan ilman puhelinpalvelukeskuksen välittäjän apua, jos Helsingin radioasemalle kytketään keskitysaikana kutsukanavien lisäksi yksi VHF-kanava Hangosta ja Kotkasta, mutta muut VHF-kanavat (7 kpl) kytketään keskitysajaksi Helsingin palvelukeskukseen. Näin

voidaan pääosin säilyttää palvelutaso ja kuitenkin toteuttaa suunnitellut työvoiman supistukset myös Helsingin radioasemalla. Samalla on mahdollista säilyttää ja osin parantaa rannikkoradioasemien edellytyksiä suoriutua tehtävistään meripelastuspalvelussa. Tulevaisuuden hätä- ja turvallisuusjärjestelmän käyttööntulo edellyttää laiteinvestointeja, jotka automatisoivat hälytyksen. Nämä uudistukset antavat lisää mahdollisuuksia järjeistämiseen.

Koska suunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutus on tarkoitus ajoittaa noudattamaan ns. henkilökunnan luonnollista poistumaa, ei niistä seuraa radioasemien nykyiselle henkilökunnalle työpaikkojen menetyksiä eikä edes lomautuksia. Posti- ja telehallituksella on ilmoituksensa mukaan valmiit suunnitelmat siirtää viisi kappaletta vapautuvista viroista tai toimista käytettäväksi radiohallinnon muissa tehtävissä.

Suunnitelmien mukaan on myös tarkoitus tarjota halukkaille rannikkoasemien henkilöistä mahdollisuuksia siirtyä muihin tehtäviin posti- ja telelaitoksessa. Täten mahdollistuu urakierto, joka osaltaan keventää henkilöstön vähentämispainetta.

4.2 Rannikkoasemien tarjoamien palveluiden kehittäminen

Työryhmän käsityksen mukaan rannikkoradioasemien palveluvälikoimaa tulee kehittää siten, että se vastaa kysynnän vaatimuksia. Selvitysten mukaan uusista palveluista vain harvat voisivat käsitteittäisinä kehittyä taloudellisesti mielekkäiksi.

Rannikkoradioasemat välittävät maksutonta liikennettä, joka on tarkoitettu ennalta ehkäisemään vaaratilanteita ja edistämään meriliikenteen sujuvuutta. Tämän toiminnan järjeistämiseksi tulee merenkulkuviranomaisten kanssa selvittää tiedotusten ja varoitusten todellinen jakelutarve. Tarvekartoitus luo pohjan kehittää palvelua ottaen käyttöön myös teknisiä uudistuksia.

Kunakin ajankohtana on käytössä olevat resurssit käytettävä tehokkaasti hyväksi. Samalla on työtapoja kehittämällä luotava edellytykset työn mielekkyyden lisäämiseen ja sen rasittavuuden vähentämiseen.

4.3 Korvaus merenkulun viestintäpalvelusten tuottamisesta

Posti- ja telehallituksen selvityksistä ilmenee, että meriradiotoiminta aiheuttaa merkittävän alijäämän. Rannikkoasemien ylläpito ja niiden toiminnan mitoitus perustuu maan yleiseen etuun ja on siten valtiovallan taholta asetettu kustannuksia lisäävä velvoite. Työryhmä esittää, että posti- ja telelaitokselle maksettava "korvaus merenkulun viestintäpalvelusten tuottamisesta" (31.55.21) muutetaan arviomäärärahaksi ja korotetaan vastaamaan todellisuudessa syntyvää alijäämää. Posti- ja telelaitoksen tulee puolestaan pyrkiä tuottamaan merenkulun tarvitsemat viestintäpalvelukset mahdollisimman pienin yksikkökustannuksin.